

УДК 37.035:355.1(477)

© Любава СИДОРЕНКО

ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНИХ ТРАДИЦІЙ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

У статті зроблено аналіз впровадження національних військово-історичних традицій у Збройних силах України з урахуванням практичного досвіду. Особливу увагу зосереджено на розгляді взаємозв'язку традицій і патріотизму з формуванням у військовослужбовців національної свідомості, стійкого прагнення до наслідування найкращих набутоків української армії, із сумлінним виконанням військового й конституційного обов'язку.

Ключові слова: *військові традиції, бойові традиції, військові ритуали, захист Вітчизни, Збройні сили України.*

На сучасному етапі розвитку України та її Збройних сил особливого значення набуває питання зміцнення моральних засад суспільства, виховання у військовослужбовців і всіх громадян шанобливого ставлення до національно-історичних та військових традицій свого народу, покращення морально-психологічного стану військ (сил). Це стає найбільш актуальним в умовах проведення операції Об'єднаних сил (далі – ООС), коли наша держава зіткнулася з фактом відкритої агресії з боку суміжної країни. Реалії сьогодення висувають підвищені вимоги до свідомості, мотивації та життєвих настанов особового складу, від ступеня сформованості яких залежить готовність українських військовослужбовців до виконання завдань за призначенням, особливо в екстремальних умовах бойової обстановки.

У наукових працях проблематика дослідження військово-історичних традицій у системі національного виховання тривалий час перебуває в центрі уваги, зокрема: В. Антоновича, Л. Гавриленка, О. Губки, В. Каюкова, М. Козловця, О. Отича, Ю. Руденка, В. Сергійчука, В. Федоренка та ін. Водночас у працях і твердженнях названих авторів, існує чимало недосліджених та суперечливих питань щодо змісту, сутності й значення військових традицій, що вимагають певних коректувань та переосмислень.

Метою статті є проаналізувати впровадження національних військово-історичних традицій у Збройних силах України на сучасному етапі, а також зробити їх класифікацію.

Підвищення рівня патріотизму серед військовослужбовців, формування в них готовності до сумлінного виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни потребує кардинальних змін у підходах до організації роботи з особовим складом. Одним із таких підходів є переосмислення неперевершеної ролі національно-історичних та військових традицій у життєдіяльності суспільства й армії, виховання на них військовослужбовців Збройних сил України, молоді та всіх громадян. Уособлюючи подвиги попередніх поколінь українських воїнів, такі традиції бачаться потужним моральним орієнтиром для нинішнього покоління захисників Вітчизни. Важливим завданням роботи з особовим складом стає використання багатого потенціалу військових традицій у формуванні у військовослужбовців національної свідомості, найкращих якостей громадянина-патріота, військового професіонала, який за будь-яких умов готовий виконати поставлене бойове завдання.

Використання потенціалу бойових традицій знаходить своє відображення у відповідних нормативно-правових актах. Зокрема, Закон України «Про Збройні сили України» визначає виховання військовослужбовців на патріотичних, бойових традиціях українського народу однією із засад діяльності Збройних сил України [2]. Згідно з ним, військово-патріотичне виховання громадян, підготовка молоді до служби в Збройних силах України зараховані до однієї зі складових частин підготовки держави до оборони. У Військовій присязі, статутах і відповідних нормативно-правових документах визначаються інші аспекти формування в особового складу патріотизму [3]. У ст. 65 Конституції України записано: «Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, вшанування її державних символів є обов'язком громадян України. Громадяни відбувають військову службу відповідно до закону» [1].

В Україні накопичено великий досвід використання військових традицій у вихованні військовослужбовців. Ця робота здійснюється на заняттях із бойової та національно-патріотичної підготовки, у процесі інформування особового складу, проведення культурно-дозвільних заходів, повсякденної життєдіяльності військ (сил). Творцями військових традицій у найширшому розумінні є солдати. Народ довірив своїм воїнам найдорожче – суверенітет країни. І щоб виправдати цю довіру, вони мужньо захищали й захищають Вітчизну, бережуть, збагачують її героїчні бойові традиції. М. Шевченко визначає військові традиції як правила, звичаї та норми поведінки військовослужбовців у мирний і воєнний час, що історично склалися. Він розглядає їх як традиції нового типу й наголошує на їхній принциповій відмінності в Україні від військових традицій зарубіжних країн [10, 326].

Для бойових традицій офіцерів характерні такі загальні риси, як стійкість, дбайливе ставлення до героїчної спадщини, увага не тільки до форм поведінки, а

й до їхньої суті. Водночас бойовим традиціям офіцерів властива особлива риса. Захист Батьківщини завжди мав державно-правовий характер, тому головні особливості бойових традицій офіцерів закріплені у військових статутах і наказах. Саме тому наслідування їм є усвідомленим. Отже, бойові традиції – це елементи бойового надбання українського війська, які передаються з покоління в покоління і зберігають свою актуальність для потреб військової практики та зразкового виконання військового обов'язку протягом тривалого часу.

До основних бойових традицій Збройних сил можна віднести: масовий героїзм та мужність у періоди, коли наші військовослужбовці борються за свою країну й визначають долю незалежності своєї Батьківщини; готовність долати труднощі війни та похідного життя; вірність Військовій присязі, Бойовому прапору; готовність іти в бій, не схиляючись перед небезпекою і страхом смерті; самовідданість і самопожертву в бою заради досягнення загальної перемоги; ініціативу в бою; бойове братерство й військове товариство; прагнення до перемоги в бою; повагу до командира і його захист у бою; презирство до боягузів і зрадників, надання переваги гідній смерті перед полонем; військовою доблесть; своєчасне віддання військових почестей загиблим у бою; висока пильність; турботу про збереження життя підлеглих у бою; гуманне ставлення до подоланого ворога і полонених.

Джерелами бойових традицій є такі морально-бойові якості військово-службовців, як відданість Батьківщині та своєму народові; постійна готовність до їх захисту; вірність Бойовому прапору; висока дисциплінованість; безперервне удосконалення бойової майстерності; хоробрість і відвага, самовідданість у бою, стійкість у подоланні труднощів військової служби і побуту; любов до Збройних сил України та своєї частини; чесність і порядність, військове товариство, взаємодопомога і взаємовиручка в бою; взаємна повага й турбота командирів та підлеглих [9, 61].

Бойові традиції є морально-правовою нормою поведінки. Їхній зміст підпорядковується центральній патріотичній ідеї – захисту Батьківщини, що визначає їхнє чільне місце серед інших традицій. Бойовим традиціям властива така моральна категорична вимога, як військовий обов'язок і військова честь. Бойові традиції офіцерів мають високий вітчизняний статус. Ті, хто виконував свій обов'язок захисту Батьківщини, завжди були шановані державою і народом, відчували повагу й любов. У наш час це не перестає бути актуальним. І це вже як історична практика.

Традиція любові до Батьківщини, постійної готовності до її захисту формувалася в умовах повсякденної діяльності, у процесі навчання та виховання військ. Вона є вираженням патріотизму, прагненням служити Батьківщині, захищати її від ворогів. Постійна готовність до захисту Батьківщини ґрунтується на навчанні та вихованні військ, формуванні в них необхідних навичок і стереотипів поведінки в бойовій обстановці. Найбільш повного розвитку ця традиція набула в умовах регулярних збройних сил та системного навчання і виховання військ.

Для виховання почуття патріотизму, поваги до культури, традицій і святинь України, духовної та психологічної готовності зі зброєю в руках захищати Українську державу та її територіальну цілісність особливу увагу зосереджено на підготовці й проведенні державних та військових свят. Зразки мужності, героїзму та примноження українських бойових традицій проявили захисники у багатьох інших районах проведення антитерористичної операції (далі – АТО) та операції Об'єднаних сил (далі – ООС). За здійснені подвиги багатьох захисників України відзначено державними нагородами. За особисту мужність і самовідданість, виявлені в захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, зразкове виконання військового обов'язку в лютому 2018 р. нагороджено 108 воїнів. Високих державних нагород удостоєні 105 військовослужбовців Збройних сил України, із яких 43 – посмертно, два співробітники Міністерства внутрішніх справ України, які також представлені до нагороди посмертно, та один поранений військовослужбовець Національної гвардії України. Воїни нагороджені орденами Богдана Хмельницького та «За мужність», медалями «За військову службу Україні» та «Захиснику Вітчизни». Загалом від початку АТО відзнаками Міністерства оборони України нагороджено 36 320 військовослужбовців і працівників Збройних сил України. Майже 12 700 захисників України відзначено державними нагородами. Статус учасника бойових дій здобули 193 434 бійці АТО.

Отже, бойові традиції як сукупність елементів військової спадщини передаються від покоління до покоління захисників Батьківщини. Вони уособлюють норми і правила поведінки воїнів у бойових умовах та мобілізують військовослужбовців на самовіддане виконання обов'язку. На сучасному складному етапі, в умовах агресії суміжної держави, військовослужбовці Збройних сил України залишаються вірними найкращим бойовим традиціям і примножують їх своїми практичними справами. Нині бойові традиції є важливим ціннісним орієнтиром для українських воїнів, який нагадує їм про подвиги попередніх поколінь захисників Вітчизни й мобілізує на сумлінне служіння своєму народу зі зброєю в руках.

Говорячи про традиції Сухопутних військ Збройних сил України, не можна не наголосити на особливій ролі вищих військових закладів освіти (далі – ВВНЗ) та офіцерського складу щодо збереження й розвитку військових традицій. Власне, офіцерський корпус як один із головних носіїв військових традицій є основою будь-якої армії. Сьогодні одним із провідних ВВНЗ, які здійснюють підготовку майбутніх офіцерів, здатних ефективно керувати військами, навчати й виховувати підлеглих, є Національна академія Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (НАСВ). Цьому закладу належить важливе місце у примноженні славних традицій минулого Сухопутних військ і зародженні нових, сучасних традицій.

Військовий ритуал – це історично складена форма поведінки військовослужбовців під час здійснення військових обрядів, урочистих і жалобних

церемоній. Військові ритуали втілюють у собі шляхетні ідеали та високі цілі служіння Батьківщині. Вони охоплюють три основні сфери військових відносин: бойову діяльність (прийняття Військової присяги, вручення Бойових прапорів і державних нагород, урочисте вшанування героїв, поховання з відданням почесностей та ін.); навчально-бойову діяльність (розведення на бойове чергування, стройові огляди, загальні вечірні перевірки, зміна варт та ін.); повсякденну діяльність (урочисті збори, мітинги та ін.). Утім, такий поділ є умовним, бо елементи будь-якого ритуалу можуть бути притаманні іншим.

Одним із найпоширеніших і найдавніших військових ритуалів є військове вітання. У ранньому середньовіччі чітко визначеного військового вітання не існувало. Повагу демонстрували загальноприйнятими на той час діями: поклонами, зняттям головних уборів. Лицарі, коли не мали наміру вступити в бій, при зустрічі піднімали заборолу шоломів. Згодом заборолу зникли, але звичай піднести руку до головного убору зберігся як знак дружелюбності, поваги. Пізніше він був закріплений у статутах як обов'язковий знак військової ввічливості при зустрічі військовослужбовців.

Ритуал військового вітання існує впродовж століть. Вітатися означає підтверджувати свою вірність військовому братерству. 4 жовтня 2018 р. Верховна Рада України ухвалила нове вітання для Збройних сил – «Слава Україні! Героям Слава!». У Статуті внутрішньої служби Збройних сил України, окрім того, впорядкували ритуал підняття Державного прапора України. Раніше під час вручення Бойового прапора посадова особа вітала особовий склад із його отриманням, а військовослужбовці відповідали триразовим «Слава». Тепер під час вручення прапора вітання з особовим складом визначено словами «Слава Україні!», а військовослужбовці частини (з'єднання), які отримують Бойовий прапор відповідають: «Героям слава!».

Сучасні статuti регламентують такі військові ритуали: вручення Бойового прапора; оголошення на вечірній перевірці прізвищ військовослужбовців, навічно зарахованих у списки підрозділів; святкування Дня військової частини; зустріч офіційних державних осіб і прямих начальників; покладання вінків до пам'ятників і могил військовослужбовців; віддання військових почесностей під час поховання [4].

Скажімо, урочисто-жалобний ритуал похорону з військовими почесностями – данина великої поваги живих людей загиблим під час виконання службових обов'язків. Церемонія похорону з військовими почесностями сумна і строга. Урочистості ритуалу надає виконання Державного гімну України, прощальний артилерійський або рушничний салют, урочистий марш частин або почесного ескорту. Не так давно зародилася нова традиція – сучасний ритуал поминання героїв, які віддали своє життя за український народ. Невипадково її започатковано саме на свято Покрови Пресвятої Богородиці й День захисника України 14 жовтня. У Києві встановили унікальний Дзвін пам'яті, який о 09:00 ударом

вшановуватиме кожного з полеглих воїнів у війні на Донбасі. Це відбувається щодня. І в будні, і у вихідні. І у звичайнісінькі дні, і в найсвятковіші. Щодня дзвін нагадує людям про загиблих військових за всі роки гібридної війни.

Військові ритуали весь час удосконалюються. Змінюються їхня форма і зміст. Приклад – ритуал розподілу новоприбулого поповнення за підрозділами. Про розподіл видається наказ. У призначений час військова частина з оркестром шикується в пішому строю. Мітинг відкриває її командир, потім виступають військовослужбовці, які закінчують службу, після них – молоді солдати. Ритуал закінчується проходженням підрозділів урочистим маршем.

Вручення особовому складу озброєння та бойової техніки відбувається після приведення військовослужбовців до присяги, вивчення ними її бойових і технічних можливостей та заходів безпеки. Командир військової частини своїм наказом закріплює озброєння та військову техніку за військовослужбовцями, встановлює час і порядок урочистого вручення озброєння й військової техніки особовому складу. Військова частина шикується в пішому строю зі зброєю, Бойовим прапором і оркестром. Після короткої промови її командира начальник штабу зачитує наказ. Стрілецьку зброю вручають командири підрозділів. Завершує ритуал проходження військової частини урочистим маршем.

У нинішніх військових ритуалів славетна історія. Вони заряджали енергією, надавали сили не одному поколінню захисників Батьківщини. І сьогодні військові ритуали сприяють духовній мобілізації військовиків, їхньому моральному та естетичному вихованню.

У військовому середовищі є дві групи відповідних ритуалів: закріплені статутами Збройних сил України та не передбачені ними [4]. До першої групи належать військові ритуали, здійснювані під час зустрічі молодого поповнення та урочистого складання Військової присяги; під час вручення Бойових прапорів та орденів військовим частинам (кораблям); під час винесення Бойового прапора частини; під час згадування на вечірній перевірці прізвищ військовослужбовців, зарахованих за їхні подвиги до списків підрозділів навечно або почесними солдатами (матросами); під час урочистого заступання на бойове чергування; під час військових парадів і річних свят військових частин (кораблів); під час розведення та зміни варт; під час стройових оглядів, загальних батальйонних і полкових перевірок; під час зустрічі офіційних державних осіб і прямих начальників; у процесі покладання вінків до пам'ятників і могил воїнів, загиблих у боях за Батьківщину; у процесі віддання військових почесностей під час поховання. До другої групи належать такі ритуали: ушанування ветеранів бойових дій, Збройних сил; урочиста передача звільненими в запас військовослужбовцями озброєння та військової техніки молодим воїнам; посвячення в артилеристи, ракетники, танкісти тощо.

До основних елементів національних військових традицій, що історично склалися, належать: принципи та норми поведінки військовослужбовців; громадянські й моральні якості воїнів; система військових нагород; військова етика; військова геральдика та символіка; вексилологія (прапорознавство); принципи

військового навчання та виховання; уніформологія (наука про військову форму); елементи військового побуту й духовної культури життєдіяльності військ (сил); військова музика й пісні, військова лексика та ін.

Враховуючи історичні аспекти формування у воїнів громадянськості й патріотизму та відповідні методологічні засади, військові традиції Збройних сил України за сферами військової діяльності можна класифікувати згідно з такими показниками: бойові традиції, традиції військового навчання та виховання, традиції військового побуту в Збройних силах України. Звичайно, що запропонована класифікація військових традицій є умовною, оскільки їх зазначені групи тісно переплітаються й можуть стосуватися різних умов діяльності.

Основними національними військово-історичними засадами військового навчання та виховання є: повага до Конституції та законів України, державних символів, національно-історичних і військових традицій, ритуалів, військової символіки; високий рівень національної свідомості та почуття патріотизму у військовослужбовців, їхня вірність громадянському та військового обов'язку; любов до військової служби, своєї частини (підрозділу) та військової спеціальності; спрямованість навчання та виховання на реалізацію засад державної політики у воєнній сфері, а не інтересів окремих політичних партій і рухів; навчання військ (сил) того, що є необхідним на війні; високий рівень професіоналізму, розвитку морально-бойових якостей, фізичного загартування та витривалості особового складу, його прагнення до постійного самовдосконалення, широта культурного й військово-спеціального кругозору воїнів; бережливе ставлення до слави української зброї, заслуг перед Вітчизною та наявних традицій, ритуалів, норм і правил поведінки свого виду збройних сил (роду військ), частини, підрозділу; висока вимогливість командирів (начальників) до підлеглих у поєднанні з турботою про них; своєчасне оновлення тактики дій військ (сил) з урахуванням набутого бойового досвіду; забезпечення спадковості розвитку військових династій та ін.

За ступенем спільності військові традиції армії можна класифікувати як загальні, характерні для всіх Збройних сил, що є елементом суспільної психології армійського середовища (вірність Військовій присязі, військова доблесть та ін.), і часткові, що виражають специфіку військової діяльності у видах Збройних сил, родах військ, ВВНЗ, конкретних з'єднаннях і частинах.

Службові традиції сформувалися історично й поєднали в собі елементи соціальної та культурної спадщини. Це стійкі правила, принципи й норми бойової підготовки військ та організації морально-психологічного забезпечення, що забезпечують передачу військовослужбовця корисного бойового досвіду, високий рівень професійної підготовки, морально-психологічної згуртованості та успішні дії під час виконання бойових завдань. До основних службових традицій належать: служба Вітчизні, відданість своєму народові; навчання військ того, що є необхідним на війні; вірність слову; високий професіоналізм підготовки, широта культурного й військово-спеціального кругозору; мужність у подоланні

службових та життєвих труднощів; повага до законів держави; турбота про територіальну цілісність держави, відсутність прагнення до захоплення чужих територій; готовність командирів (начальників) брати відповідальність на себе; самостійність у керуванні підлеглими; висока вимогливість у поєднанні з турботою про людей; дбайливе ставлення до наявних звичаїв, норм і правил поведінки, заслуг перед Батьківщиною свого виду (роду) військ, частини, підрозділу.

Отже, сукупність національних військово-історичних традицій утворює стійкий ряд різних форм активності особового складу: саморегуляція, саморозвиток, орієнтація на задоволення потреб особистості, відтворення й наступність духовних цінностей військовослужбовців як у мирний, так і у воєнний час. Військові традиції існують не в ізольованому вигляді, а в системному взаємозв'язку. Виконуючи важливі соціальні функції, вони «пронизують» усю життєдіяльність військових колективів і є важливим засобом військово-патріотичного виховання воїнів, формування в них готовності до військової служби. Уміле використання виховного та соціально-психологічного потенціалу традицій у вихованні особового складу та повсякденній діяльності військових частин (підрозділів) слід розглядати як одне з важливих завдань посадових осіб Збройних сил України.

Незважаючи на численні обстріли в зоні ООС, наші військові не забувають сімейних та християнських традицій. На Різдво вони розважали товаришів по службі колядками та вертепом, готували кутю «по-фронтовому» й вручали подарунки місцевим дітям. А перед різдвяним застіллям захисників військові капелани провели святкові літургії. Це надзвичайно підносить дух військових, які перебувають далеко від своїх рідних та близьких.

Отже, традиції Сухопутних військ Збройних сил України органічно входять у життєдіяльність цього виду військ. Як показав досвід ООС, ці традиції містять у собі значний виховний і соціально-психологічний потенціал, виступаючи моральним орієнтиром для воїнів, і стимулюють їх на подвиги та героїчні вчинки.

Головна особливість національних військово-історичних традицій Збройних сил України полягає в їхній спрямованості на формування в особового складу стійкої мотивації до зразкового виконання своїх службових обов'язків у будь-яких умовах обстановки мирного й воєнного часу, гордості за належність до Збройних сил, історія яких є літописом славетних перемог у боротьбі за національну незалежність.

В Україні та її Збройних силах на сьогодні склалася стійка система військово-історичних традицій, яка є частиною загальнонаціональних традицій українського народу і має свої специфічні ознаки, що вирізняють її із загального масиву традицій. Діюча в українському суспільстві та Збройних силах України система військових традицій відбиває спадкоємний зв'язок поколінь у сфері військової діяльності, служить віддзеркаленням їхніх системних якостей, які доцільно розглядати діалектично, включно з різними аспектами їхнього функціонування у військовому середовищі. Можна впевнено сказати, що військові ритуали мають

велике значення в житті, навчанні та військовій службі. Вони викликають велике хвилювання, душевний підйом, надихають на старанну працю й подвиги. У прапорах, орденах, пам'ятниках героям битв – частинка історії країни, народу, зв'язок із героями, які пролили кров за свободу й незалежність Батьківщини. Військова символіка уособлює пам'ять про славу, мужність, стійкість бійців колишніх та сьогоднішнього покоління і водночас нагадування про те, щоб сьогоднішнє покоління зберігало і примножувало цю славу. Військові традиції є важливим елементом ціннісних орієнтацій і патріотичної свідомості військовослужбовців. Це зумовлює їхню виключно важливу роль у життєдіяльності військових колективів та Збройних сил України загалом як фактора морально-психологічного стану та бойової готовності військ (сил). У складний для нашої країни час це залишається, як ніколи, актуальним. Наші захисники на Сході країни потребують піднесення й підтримання морально-психологічного стану, адже це запорука успішного виконання бойових завдань та завдань за призначенням.

Джерела та література:

1. Конституція. Закон України від 28.06.1996 № 254к/96ВР (редакція станом на 02.03.2014 р.). – С. 3–7.
2. Закон України «Про Збройні сили України» від 06.12.91 / документ 1934-ХІІ, поточна редакція від 04.11.2018, підстава – 2591-VIII.
3. Закон України «Про оборону України» від 06.12.91 / документ 1932-ХІІ, поточна редакція від 03.07.2019, підстава – 2742-VIII.
4. Статуту Збройних сил України. – К.: Варта, 1999. – 403 с.
5. Указ Президента України № 286 від 18.05.2019 року «Про Стратегію національно-патріотичного виховання у Збройних силах України на 2020–2025 роки».
6. Афанасьєв А. Національні військові традиції та ритуали у Збройних силах України – основа формування в особового складу патріотизму та активної громадянської позиції / А. Афанасьєв // Народна армія. – 2012. – 6 квітня.
7. Військове виховання: історія, теорія та методика: навч. посібник / За ред. В.В. Ягунова. – К.: Graphic&Design, 2002. – 560 с.
8. Ганюкова І. Виховання військовослужбовців Збройних сил України на традиціях українського народу / І. Ганюкова // Музейний збірник: зб. наук. пр. – К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2008. – С. 41–43.
9. Отич О. Військові традиції і звичаї як чинники підвищення якості вищої військової освіти / О. Отич // Вища освіта України (Науковий та науково-методичний часопис). – Т. 1 (3). – К.: Педагогічна преса, 2014. – С. 59–63.
10. Шевченко М.М. Військова культура українського суспільства: проблеми та шляхи формування / М.М. Шевченко // Вісник Національного університету оборони України. – 2012. – № 6. – С. 323–328.
11. Шевченко М.М. Методичні засади формування військових традицій / М.М. Шевченко // Історичні та методологічні аспекти становлення та розвитку військових традицій у Збройних силах України: матеріали науково-практичного семінару (Київ, 25 травня 2012 р.) / МОУ НДЦГПЗСУ. – К.: НДЦГПЗСУ, 2012. – С. 17–21.
12. Ягунов В.В. Теорія і методика військового навчання: монографія / В.В. Ягунов. – К.: Тандем, 2000. – 380 с.

ОСОБЕННОСТИ ВОЕННО-ИСТОРИЧЕСКИХ ТРАДИЦИЙ В ВООРУЖЁННЫХ СИЛАХ УКРАИНЫ

В статье проведён анализ введения национальных военно-исторических традиций в Вооружённых силах Украины с учётом практического опыта. Особое внимание сосредоточено на рассмотрении взаимосвязи традиций и патриотизма с формированием у военнослужащих национального сознания, устойчивого стремления к наследованию лучших достижений украинской армии, с добросовестным выполнением воинского и конституционного долга.

Ключевые слова: военные традиции, боевые традиции, воинские ритуалы, защита Отечества, Вооружённые силы Украины.

© Lyubava SYDORENKO

PECULIARITIES OF MILITARY-HISTORICAL TRADITIONS IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE

Increasing the level of patriotism among servicemen, and forming in them a willingness to conscientiously fulfill the constitutional obligation to protect the Motherland, it requires radical changes in the approaches to the organization of work with personnel. One such approach is to rethink the unmatched role of national-historical and military traditions in the life of society and the army, and to educate the military personnel of the Armed Forces of Ukraine, youth and all citizens on them. Embodying the feats of previous generations of Ukrainian warriors, such traditions are a powerful moral benchmark for today's generation of defenders of the Fatherland. An important task of working with personnel is to use the rich potential of military traditions in the formation of national conscience in military personnel, the best qualities of a citizen-patriot, a military professional who is ready to fulfill the assigned task in any circumstances.

Today in Ukraine and its Armed Forces, there is a stable system of military-historical traditions, which is a component of national traditions of the Ukrainian people and has its own specific features that distinguish it from the general array of traditions. The system of military traditions operating in Ukrainian society and the Armed Forces of Ukraine reflects the hereditary connection of generations in the sphere of military activity, serves as a reflection of their systemic qualities, which should be considered dialectically, including various aspects of their functioning in the military environment. It is safe to say that military rituals are of great importance in life, training, and military service. They cause great emotional excitement, spiritual uplift, inspire hard work and feats. In flags, orders, monuments of heroic battles – a part of the history of the country, the people, the connection with the heroes who shed blood for the freedom and independence of the Motherland.

In military symbolism, glory, courage, resilience of the fighters of the former and present generations are accumulated, and at the same time a reminder that the present generation preserves and multiplies this glory.

The basic elements of historically established national military traditions include: principles and standards of conduct for military personnel; civilian and moral qualities of warriors; system of military rewards; military ethics; military heraldry and symbolism; vexillology; principles of military training and education; uniformology (the science of military uniform); elements of military life and spiritual culture of life of troops (forces); military music and songs, military vocabulary and more.

Taking into account the historical aspects of the formation of citizenship and patriotism among warriors and the corresponding methodological foundations, the military traditions of the Armed Forces of Ukraine according to the spheres of military activity can be classified according to the following indicators: fighting traditions; traditions of military training and education; traditions of military life in the Armed Forces of Ukraine. Of course, the proposed classification of military traditions is conditional, since these groups of traditions are closely intertwined and may manifest themselves in different conditions of military activity.

Military traditions are an important element of the value orientations and patriotic consciousness of servicemen. This determines their extremely important role in the life of military collectives and the Armed Forces of Ukraine as a whole as a factor of moral and psychological status and combat readiness of troops (forces). In a difficult time for our country, this remains as never before. Our defenders in the East of the country need to raise and maintain moral and psychological status, because it is the key to the successful completion of combat missions and tasks on purpose.

Keywords: *military traditions, combat traditions, military rituals, defense of the Fatherland, Armed Forces of Ukraine.*